

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Pe un an 60 coroane. — Pe șase luni 30 coroane. — Pe trei luni 15 coroane.
Ziarul apare Marțea, Joia și Sâmbăta

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

— Prețul inserțiunilor, după învocoală —

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

Împlinirea unei datorii vechi

Sub acest titlu publică ziarul *Patria* un articol bine întemeiat, scris de dl I. Lupăș, în vederea sesiunii extraordinare a sinodului arhidiecezan, ce se întrunește Duminică în Sibiu. Reproducem cu plăcere ideile desfășurate în acest articol al distinsului nostru istoric.

Duminică în 7/20 Iulie se întrunește la Sibiu sinodul arhidiecezan în sesiune extraordinară, ca să aleagă un număr corespunzător de membri pentru Consistorul din Cluj, care va funcționa deocamdată sub conducerea unui prezident interimal.

Prin aceasta conducerea bisericii ortodoxe-române din Transilvania își împlinește o veche datorie față de numeroșii săi credincioși din părțile nordice ale Ardealului. Din cauza împrejurărilor vitrege și a necentențelor persecuțiuni, cărora a fost expusă biserica aceasta secol de-a rândul din partea bisericii dominante în vechiul «Regnum Marianum», a rămas foarte stingherită în tendințele ei de a se organiza în mod corespunzător cu întinderea teritoriului și cu mulțimea poporului dreptcredincios de sub ascultarea ei.

În timpurile mai vechi, din zilele glorioșului Domn al Moldovei, Ștefan cel Mare și până către jumătatea secolului XVII Românii din părțile nordice ale Ardealului aveau cârmuirea lor bisericească specială. Episcopii dela Vad, cari erau în strânse legături cu ierarhia Moldovei, au îngrijit de aproape turma încredințată lor și au priveghiat cu osârdie, ca s'o poată apăra de haita celorce dădeau năvală asupra ei, s'o sfășie, s'o abată dela vechia credință și s'o smulgă dela sinul de mamă al bisericii, în care luase ființă lămurită unitatea neamului nostru.

După frământările dureroase din secolul al XVIII-lea, când s'a văzut că biserica aceasta nu poate fi destăințată din cuprinsul Ardealului, atotputernicii din Viena s'au convins de zădărnicia tuturor încercărilor lor de a face proselitism religios cu ajutorul tunurilor și al temniței din Kufstein. Au trebuit deci să permită bisericii atât de mult prigonită a se reculege și întrâma din nou. Dar ca lucrarea aceasta de restaurare să întâmpine cât mai multe piedeci, pe cel dintâi episcop administrator a cercat să-l așeze tocmai la periferie, în Brașov, unde a și fost instalat Dionisie Novacovici la 1761, în biserica sf. Nicolae. De aci firește comunicația cu întreaga Transilvania îi era destul de anevoioasă. I s'a îngăduit mai

târziu a se așeza la Sibiu. Protopopii, cari doriau să-și aibă căpetenia lor bisericească o reședință stabilă într'un loc, de unde să poată comunica mai ușor cu credincioșii lor, au stăruit ca reședința aceasta să se zidească ori în Sebeșul-săsesc, ori la Vad, ori la Cluj. Stăruința lor a rămas însă zadarnică. La 1784, când a fost așezat episcopul Ghedeon Nichitici în fruntea bisericii ardeleni, i s'a fixat reședința tot în Sibiu.

Cu acel prilej scria revista Sașilor din Sibiu «Siebenbürger Zeitung» (1784 nr. 3 pag. 17) următoarea notiță: «Noul episcop își va avea reședința în Sibiu și se va împărtași de un salariu anual de 4000 fl. Anevoie se va găsi episcop în Europa, care să se poată lăuda cu o turmă atât de mare ca Nichitici. Căci partea cea mai mare a locuitorilor Transilvaniei e compusă din Valahi neuniți... Nu vom greși, dacă punem numărul lor la cifra de 700.000, iar Valahi uniți erau în anul 1772 aproximativ 119.230». Nichitici și-a dat silința să cerceteze turma aceasta numărând-o. Timp de 4 ani, cât a păstorit ca episcop al Românilor, a cutreerat Ardealul până când moartea l-a întâmpinat fără veste în drumul apostoliei sale. Tot atât de stăruitor a fost și urmașul său Gherasim Adamovici, a cărui luptă națională-politică a înspăimântat cumplit pe guvernanții unguri ai Ardealului românesc și i-a făcut să insiste la curtea din Viena, ca biserica ortodoxă-română să fie lăsată iarăși fără episcop timp de 14 ani.

Cererile foarte des repetate ale preoților au izbutit într'un târziu să înfrângă împotrivirea guvernanților politici și să-și redobândească măcar în parte dreptul istoric, asigurat prin o lege din 1579, acela de a-și putea alege episcop din sinul său. Lui Vasile Moga i s'a pus la 1810 condiția să-și aibă reședința episcopescă în Cluj, unde a fost și instalat în ziua sf. apostoli Petru și Pavel 1811. Dar el a simțit, ce cursă i se pune prin această condiție. De aceea s'a făcut luntre-punte ca să poată rămâne în Sibiu, deci într'un oraș mai ferit de ochiul veșnic pânditor al guvernanților unguri.

În planul de reorganizare bisericească mitropolitul Andrei n'a pierdut un singur moment din vedere interesele credincioșilor din Nordul Ardealului, cum nu le-a pierdut nici pe ale Bihorenilor, Aradanilor și Bănățenilor. Deodată cu reînființarea mitropoliei doria să vadă luând ființă și episco-

piile din Cluj, Oradea-mare și Timișoara. Împrejurările, permanent ostile intereselor de viață ale bisericii și ale neamului nostru, nu i-au îngăduit nici lui, nici urmașilor să ducă la îndeplinire planul acesta. Dar preocupățiunile statornice pentru înfăptuirea lui nu au lipsit. Dimpotrivă, congresele naționale-bisericești și sinoadele arhidiecezane au dat solicitudinea cuvenită acestei importante chestiuni, aducând decisiuni principiare și lămurind până în cele mai mici amănunte modalitățile potrivite pentru împlinirea unei datorii vechi.

Astfel congresul din 1909 a decis în ședința din 7/20 Octombrie că «dieceza Clujului se va constitui pe teritoriul de astăzi al arhidiecezei, și adică din următoarele protopopiate cu întreg teritoriul lor de astăzi și anume: Alba-Iulia, Abrud, Câmpeni, Lupșa, Turda, Cluj, Unguraș, Cetatea de piatră, Dej, Bistrița, Reghin și Murăș-Oșorhei, 12 la număr».

Acum a sosit vremea ca decisiunea aceasta principiară să poată fi dusă la îndeplinire. Împrejurările prielnice, din toate punctele de privire, ale zilelor noastre nu numai permit, ci impun de-adreptul factorilor de conducere bisericească a nu mai întârzia nici o clipă, fiind nu atât o datorie a trecutului, cât mai ales una a prezentului și a viitorului ca la marea operă de naționalizare a Clujului să-și dea și biserica toată contribuția de muncă și de jertfă a celor mai valoroase forțe, de cari dispune.

Administrația atât de dificilă a arhidiecezei transilvane, cu 953 parohii matere, 366 filii și 841,960 suflete, se ușurează acum în mod considerabil prin așezarea celor 12 protopopiate, cu 322 parohii și 271,673 suflete sub conducerea administrativă a consistorului din Cluj.

Alegerea asesorilor și a prezidentului interimal este o chestiune de ordin pur administrativ-bisericesc, după cum a anunțat însuși congresul din 1868 în ședința din 6/18 Octombrie, după ce Șaguna, — care în proiectul său original contemplanse ca numai asesorii din senatul școlar și episcopesc să fie aleși prin sinod, iar pe cei din senatul strâns bisericesc să-i numească episcopul — a cedat în punctul acesta admitând și el, că alegerea asesorilor nu e o chestiune sacramentală, ci pur administrativă.

E de sine înțeles, că sinodul va trebui să-și dea silința a se ridica la înălțimea acestor clipe istorice, fiind condus în acest act electoral exclusiv de interesele bisericii, iar nu de alte considerațiuni lăaturalnice mărunte, cari au pus uneori la cârma afa-

cerilor bisericesti oameni de valoare cam subțirică și de o vrednicie cu totul problematică.

Acum este dată posibilitatea unor alegeri cu desăvârșire libere, fiindcă orice presiune de sus, canonică sau anticanonică, este exclusă.

I. LUPAȘ.

Program de lucru

IV

În o asemenea organizare bisericească ne-am trezit noi cei mai bătrâni din zilele noastre, și am crescut sub blânda și liberala aplicare a acestei constituțiuni bisericești.

Ne-am avut noi biserica sub îngrijirea organelor din parohie, ne-am avut preoțimea ieșită din poporul nostru și prin el chemată să conducă cu dragoste și cu indulgență turma cuvântătoare, să o povățuiască pe cărările culturoase și pline de spini ale acestei vieți spre fericirea vremelnică și veșnică, și să o ferească de ispitele ce i se puneau în cale. Nu odată am suspinat cu Psalmistul: Păzește-mă de cursa, care mi-au pus mie; și de smintelele celor ce fac fărâdele.

Ne-am avut școala noastră, cu dascălii noștri, cu învățătura în limba strămoșească.

Ni s'au pregătit toate pedecile posibile, s'a lucrat mereu în contra dascălilor noștri, și s'a lucrat fără frică de Dumnezeu și fără rușine de opinia publică din lumea cultă.

În anul 1879 s'a decretat prin lege obligativitatea limbii maghiare în școalele populare, și copilașii noștri trebuiau să învețe o limbă, pe care ei altcum în viața de toate zilele nu o auziau.

Am trăit zilele cu spectacolul trist, că peste noapte s'a adus lege, ca toți dascălii noștri să știe ungurește, ca să facă «patrioți» din copilașii noștri. Am trăit spectacolul trist, că învățătorii români au inundat secuimea, unde s'au făcut cursuri, ca să învețe ungurește.

Am trăit tristul spectacol, că învățătorii își rescumpărau cu mari osteneli și enorme încordări trupesti și sufletești, cu mari jertfe cărți de recomandare, diplome, că știu ungurește, nu mai ca să mai poată rămânea neturburați la posturile lor. Făceau

ca creștinii, pe timpul goanelor din partea păgânilor, pe față se închinau la idoli, ca să scape cu sufletul în oase; în ascuns în inima lor însă, se închinau bunului Dumnezeu.

Azi am ieșit din labirintul acelor nevoi, și cu biserica, și cu școala, azi sântem toți românii la un loc, formăm un stat, sub glorioasa domnie a dinastiei române.

Trecem deci cu tot ce avem, ce am moștenit dela părinți, cu întreaga organizațiunea noastră trecem în România-Mare.

Ceea ce cerem este, ca statul român să ne primească cu inimă caldă așa cum sântem, să ne strângă la sinul de părinte, și să ne dea posibilitatea, ca noi să ne perfecționăm, să ne completăm, după trebuințele schimbate de azi instituțiunile noastre bisericești, și să ne putem desăvârși.

Cerem să ni se dea scutul puternic al statului român, pentru biserica și școala națională, și pentru instituțiunile noastre constituționale. Să fim feriți în biserica și în școala noastră de fluctuațiunile valurilor politice de partid.

Pe lângă ce avem azi, să ne putem desvolta și mai departe. Să ne putem înmulți după trebuință școalele pentru creșterea preoților, pentru formarea învățătorilor și pentru calificarea acestora, să ne putem înființa cu ajutor material și moral dela stat pedagogii de fete; pe lângă universitățile ce le avem, și cari se vor mai înființa, să se deschidă academii teologice pentru creșterea superioară a clerului, să înființăm pretutindenea azile de copii, să facem pe scara întreagă a ierarhiei școlare instrucțiunea obligatoare și gratuită, și instrucțiunii naționale să i se dea direcțiune practică pentru trebuințele vieții de toate zilele.

Să străbată în toate colțurile românismului lumină și căldură.

Statul să dea mijloacele cuviincioase, să asigure instituțiuni, cari să clădească, să întărească trupul națiunii, iar creșterea religioasă morală, luminarea minții, căldura inimii să o pună sub îngrijirea bisericii. În acest chip se va forma poporul român, sănătos, vânos ca fizic, întărit sufletește prin credință, prin viață religioasă morală, și asemenea popor întreg va ști asigura existența statului în viitorul, care ne așteaptă.

Sântem decise a perfecționa organismul nostru actual bisericesc, înlăturând că-

tușile, care ni le-a impus statul fost ungar. Înlăturând acele cătuși și restricțiuni nefirești, vom căuta să ne lărgim organismul acesta, ceea ce noi am constatat, că trebuie înlăturat, vom accepta eventualele modificări pentru a veni la uniformitate, la unitate pentru biserica întreagă, ca uniți pe veci cu România, cu puteri unite să promovăm binele neamului.

Dacă organizarea noastră de azi sub multele cătuși și restricțiuni ale guvernului ne-au știut asigura existența noastră, și ne-au putut garanta o înaintare treptată spre mărirea lui Dumnezeu și spre fericirea noastră vremelnică și veșnică, dacă organizarea noastră de azi sub rigidul regim ungar a fost Sionul nostru, fortăreața, în care ne-am retras și de unde ne-am știut apăra, cu cât mai vărtos va fi el scutul și apărarea noastră și a neamului întreg sub domnia națională română de azi.

De aceea cu inimă caldă, cu speranțe mari privim noi la lucrările inițiate pentru unificarea bisericii ortodoxe române din România Mare.

Viitorul bisericii îl vedem în o organizare autonomă liberală a bisericii, dând teren larg elementului mirean, elementului luminat în toate afacerile, care nu privesc dogmele și cultul.

Mireni luminați au stat străjari în biserică pe lângă Marele Șaguna, și au știut salva biserica ortodoxă în statul ungar. Mireni luminați vor străjui și în viitor pe lângă sinodul arhieresc, și biserica noastră va trece înainte biruitoare.

Pentru datorie

Fragment din scrisoarea locot. *Leonida Cernăianu*, scrisă părinților săi cu puțin înainte de a muri, din lazaretul de prizonieri Hascovo (Bulgaria) și apărută în *Dacia*:

...Fusesem aduși de la Kirdjali la Ustovo toți ofițerii inferiori la lucru. Eram vre-o 400. Am fost împărțiți ca vitele și numerotați.

Ne-au dus la șosea. Șase zile nu ni s'a dat nici apă, nici pâine. Am refuzat să lucrez împreună cu alții. 20 camarazi au fost bătuți cu bastoanele. Totuși am refuzat din nou.

La un moment dat, locotenentul bulgar Kircev întreabă:

FOIȘOARA

Caporalul Bercu

Locotenentul Cocorăscu Dumitru din regimentul Vâlcea ocupa, cu compania sa, dealul Ursului și Valare, formând extrema stângă a brigăzii.

În fața pozițiilor sale era râul Țibin cu maluri prăpăstioase și sălbătice, care forma linia de despărțire între dealul Ursului și dealul Curmătura, unde se afla inamicul.

În zădar se muncă tinărul locotenent să afle știri precise despre situația adversarului, fiindcă patrulele lui nu puteau ajunge până la inamic, având de trecut obstacole mari.

Aflase el dela păstorii ce trecuseră pe acolo, cum că pe dealul Curmătura din fața lui, ar fi două companii de nemți cu mitraliere, dar pe asemenea informații nu putea pune mult preț.

Comandantul brigăzii, ne dăduse ordin ca prin orice mijloc să facem prizonieri, ca să aflăm dela ei situația.

Aceasta eră adevărata cauză a sbuciumării continue a viteazului locotenent de pe dealul Ursului.

Supărat, chemă la el pe caporalul Bercu, un român isteț care se făcuse vestit când cu o patrulă de cinci oameni adusesese peșcheș 30 de prizonieri unguri.

— «Bercule, ti zise locotenentul, să faci pe dracu în patru și să-mi aduci prizonieri de pe dealul Curmătura, ai înțeles?»

— «Înțeles, să trăiți Don Locotent!»

Și așa Bercu s'a pus la drum însoțit încă de vre-o șase dorobanți. Și haidi sus pe Curmătura.

Locotenentul, trecând la observatorul său, urmări neîncetat mișcările patrulei pornite.

Trecuse cam vre-o două ore de când plecase patrula, și deodată observatorul fu alarmat de niște împușcături groaznice de pe dealul Curmătura și nori de fum și flăcări acopereau partea dinspre apus a dealului.

Cu benoculul la ochi, urmări tot ce se putea observa pe deal.

Nemții într-o mare dezordine fugeau în toate părțile trăgând focuri de arme. O parte

din ei înaintau în lanțuri strânse de trăgători spre Valea Țibinului.

Locotenentul eră foarte nedumerit.

Nu știa cu cine se bat nemții la două mii de metri în fața lui. — Știa patrula lui Bercu acolo, dar nu-și închipuia că o patrulă de șapte oameni o să se ia la luptă cu cel puțin două companii de nemți, după cât a aprețiat el dela observator.

După câțva timp totul a intrat în tăcere, rămânând numai o perdea de fum, care se ridica în sus, parecă ar fi ars niște șire de paie.

După vre-o două ore de așteptare se pomenește cu Bercu care se înapoia din patrulare, ducând în spinare o namilă de neamț mort, cât toate zilele.

Ofițerii și soldații s'au adunat în jurul lui și-l priveau mirați de asemenea minune.

— «Să trăiți, Don Locotent, am icsicutat ordinu, și v'am adus un inamic».

Ăsta e neamț sadea, uite ce înfolit e.

Intr'adevăr mortul eră un neamț dintr'un batalion de Alpi.

Locotenentul minunat de această ispravă.

— Cine vrea să moară?

Și i-am răspuns:

— Vreau să mor, dar nu lucrez!

Bulgarii s'au repezit la mine, m'au trântit, mi-au scos uniforma și mi-au tras 36 lovituri oribile cu bețe groase, noduroase, păstrând colții ramurilor mai mici cari intrau adânc în carne. M'au tăvălit în curtea casei și locotenentul bulgar m'a lovit în cap de nenumărate ori cu mânerul de fier al cravașei. M'au înțepat cu baionetele și m'au pisat cu paturile de pușcă.

De ce am făcut așa, tată? Fiindcă am crezut că ofițerimea română nu trebuie să lucreze șosele în țara bulgărească».

Și locotenentul Cernăianu încheie:

«Mi-s clipele numărate. Rămâneți să-nătoși. Să dea Dumnezeu să trăiți în pace și belșug, și la un an odată... aduceți-vă aminte de fiul dv.».

Extras din ordonanța Nr. 21 și 25 (Modificată)

1. Vor fi considerați ca infractori:

a) Acei cari fără rea credință, prin localuri publice, gări, trenuri, pe străzi etc., vor comunica, colporta, comenta, în orice chip, știri fie adevărate, fie înmaginare, sau păreri relative la operațiunile de război, situația și dislocarea trupelor, dispozițiunile autorităților militare, sau orice chestiune privitoare la armata română.

2. Această infracțiune se va judeca și condamna de pretori în prima și ultima instanță, cu închisoare până la un an și cu amendă până la 2000 lei.

Când faptele de mai sus se vor fi săvârșit în scop de a spiona, sau trăda, se aplică pedepsele prevăzute de legile penale în vigoare, în timp de război.

Scoala și războiul

III

Luând în cumpănă dreaptă toate faloasele aduse de război, precum și toate relele, ajungem la concluzia că cele din urmă întrec pe cele dintâi. A căuta deci căile și mijloacele de îndreptare e o da-

torință, care se impune dascălului român fără amânare.

1. E știut, că scopul principal al educațiunii este formarea caracterului religios-moral. Cred că nimenea nu trage la îndoială lucrul acesta, pentru că e îndeobște cunoscut, că indivizii fără creștere religioasă, sânt oamenii cei mai fără caracter. Aceștia n'au teamă nici de Dumnezeu, nici rușine de oameni.

Scopul principal al lor este materia, care să le satisfacă poftetele imorale. Astfel de indivizi nu sânt în stare să îndeplinească nici o muncă intensivă și cinstită pentru societate. Ear de astfel de muncă este atâta nevoie, mai cu seamă în zilele noastre!

Cade deci în competența noastră să facem, ca materialismul cras să se abandoneze. Să facem, ca societatea să se întoarcă earăși la munca cinstită, la viața morală de mai înainte.

Nu încape în cadrele acestei teme a arăta, care sânt căile, ce trebuie să apucăm. Învățătorul conștient de sigur le știe. Aici amintesc numai, că pilda cea mai învederată trebuie să fie însuși învățătorul.

2. Ideea națională trebuie să rămână și pe mai departe ca una dintre cele mai de căpetenie, care trebuie reliefată și în învățământ, unde avem ocaziune. Internaționalismul unora nu poate fi ducător la scop. Pentru că ori și cât și ori și ce s'ar zice, individul numai în cadrele națiunii sale se poate simți în adevăr fericit. A nu aparține nici unei națiuni e o utopie. De aceea trebuie să folosim toate momentele istorice, pentru a scoate la iveală iubirea de lege, de neam, de patrie etc. Istoria noastră națională precum și cea bisericească e bogată în astfel de materii.

Instrucția să fie deci națională.

3. Mare pond va trebui, să se pună de aici încolo pe instrucția economică. Poporul nostru, care în partea cea mai mare se ocupă cu economia, va trebui încă din școală să-și câștige cunoștințe mai temeinice, ca până acum din toți ramii economici. Grădini și livezi întinse fără pomi, sate, ba plase întregi fără o stupărie, cultivată în mod rațional, locuri minunat de potrivite pentru cultura viilor, dar de fapt pustii, sânt tot atâtea dovezi despre puțină însemnatate, ce s'a dat până acum instrucției economice în școlile noastre.

Consider deci instrucția economică ca un ideal spre care trebuie să tindem cât mai mult, ca să-l ajungem.

Toate acestea le putem realiza prin o școală pusă pe baze temeinice și sănătoase.

Dacă pân'acum ne-am plâns de greutatea ce o întâmpinăm în școală, prin piedecile care ni le pune un stat vitreg, această plângere acum nu mai are loc. Dacă avem pretenții de învățători moderni, apoi tot așa de modernă să fie și școala noastră românească de aici încolo.

S'arătăm străinilor peste câțiva ani, că România-Mare e mare și pe terenul educațiunii.

Vasile Zdrenghea
învățător.

Altă lume

— Școlari de astăzi —

Un dascăl român raportează în Tribuna. În anul acesta de școală multe simptome caracteristice s'au observat la școlari. Credeam, că poate va fi grea: desbărarea lor de limba maghiară!..

M'am înșelat. În prima zi de școală li-am spus:

— Cărțile ungurești, în foc!

Și ce să vezi, nici o carte ungurească n'a mai rămas în sat... Apoi li-am zis:

— De azi înainte nu mai învățăm ungurește; a fost prea mult, ne-am amărat destul c'o limbă, pe care n'o înțelegeam, — acum am scăpat de frica ei...

Ce bucurie li cuprinse! Un tumult, o gălăgie:

— «Mă, nu mai învățăm ungurește! Mă, câte cărți ungurești ai aruncat în foc? Eu, 5. Eu, 6. Oare n'au rămas încă nearuncate?»

După ce ș'au isprăvit laudele și vitejiile, li-am spus, că — mie totuș nu-mi vine a o șterge!

Să fi auzit apoi: «Nu mai umblăm la școală!»

I-am liniștit, că limba maghiară e ștearsă pentru totdeauna...

Mi-ar fi plăcut, dacă contele Apponyi ar fi fost de față, și și-ar fi pândat ochii la fețele palide, ce le-a creat legea lui. Copiii, în avântul de însuflețire, și-ar fi înfipt poate mâinile în barba lui stufoasă...

Mai caracteristic pentru băeți a fost însuflețirea națională. Li vedeam pe uliți cu cei mari, admirând treicolorul și cântecele naționale. Iși făceau stegulețe și înșirați militărește cântau:

«Deșteaptă-te, române», și strigau «Trăească România Mare!»

a lui Bercu, l-a pus să istorisească, cum s'au petrecut lucrurile, ce luptă eră pe Curmătura și ce eră focul de pe deal.

— «Apoi să vedeți, să trăiți Don Locotent, a fost o daraveră mare, și — Bercu începu să istorisească tot ce-a făcut de când plecase.

— «Să trăiți, Don Locotent, eu, după cum îmi ordonaserăți D-voastră, am plecat și m'am coborât în vâgăună.

Apoi n'am luat-o deadreptu, fiindcă-mi-eră că mă vede neamtu cu ocheanu, după cum mi-ați spuseră D-voastră, și am luat-o de acoasta, înșirându-ne ca la goana de iepuri, și cățărându-ne pe niște stânci am ajunseră într'o vâlcea. — N'auzeam nici un zgomot, și vârați în niște tufe, ibsirvam spre inamic. — O luăm noi târâși pe brânci spre vârful dealului prin niște mărăcini, când de-odată dăm între niște corturi! — Ne-am făcutără toți smirnă la pământ și nu mai suflam unul. — M'am uitat, m'am socotit, nu vedeam pe nimeni între corturi.

— Multe corturi erau, Bercule, îl întrebă locotenentul.

— Apoi, să trăiți, să tot fi fost cam vre-o

sută. Ce să fac? Am vorbit cu camarazii și le-am ordonat, că trebuie să dăm foc corturilor, și fiecare la câte un cort cu chibrituri le-am pus foc în pae.

Odată au început să ardă par'că le-am fi pus gaz, când ce să vedeți, din cortul unde eram eu, ieși namila asta de neamț, și încă unul, care cum mă văzu scăpă arma din mână și cu brațele întinse a făcut Beh...

Și cu gesturi largi Bercu imită pe neamț în râsetul tuturor soldaților cari ascultau, înfiorați de plăcere, povestirea lui Bercu.

— Atunci, continuă Bercu, am tras un foc de armă în dihanie și camaradul Mitrache l-atinse la mir pe celălalt. Nemții s'au întins cât o pomană țigănească la pământ. — La spinare cu ei, fraților, și s'o ștergem, că ăștia-i trebuia Dlui Locotent.

Dar să vedeți daravera dracului, Dle Locotent, umflai eu de picior pe ăsta care e aici și când să-l luăm și pe celălalt ne pomenirăm c'o negureață de nemți. Veneau în fuga mare spre noi. — Și un ofițer de-ai lor, întinzând mâinele amândouă în lături, a strigat: Bleh —

bleh — bleh... Asta înseamnă n'nrăgători, pe limba lor, Dle Locotent, fiindcă toți nemții s'au desfășurat în trăgători și au început să tragă 'n noi.

La auzul acestei explicații a lui Bercu, Locotentul Cocorăscu, ofițerii și soldații au izbucnit în hohote de râs.

— Ei, și pe urmă ce-ai făcut, Bercule?

— Ce să fac, Dle Locotent, am luat pe șoacă de picioare și ne-am datără toți de-a rostogolul pe coastă'n vale. — Nemții însă trăgeau în noi de mama focului, și mai ha, să ne ajungă. Ce mă socotesc eu? Pui capelul meu în capul neamțului mort și-i pui arma lui în mână și-l razim de-o stâncă cu fața spre nemți, și ceilalți camarazi au pus capelele tot așa pe câte o piatră și noi ne-am datără mai la dreapta după stânci, și am începutără să tragem cu focuri în grămada de nemți de dărdăea pământul.

Nemții văzând capelele noastre, s'au pus cu focuri pe ele de săreau tândările din stânci, pe când noi trăgeam în carne vie.

Norocul nostru a fost că corturile au luat foc și s'a făcut o bălbărae și un fum de nu se

Preoțimea în noul stat

I

Voind a ne face o icoană clară despre raportul bisericii noastre față de noul stat, nu va fi de prisos că în puține cuvinte să lămurim ființa și scopul statului și al bisericii.

În statul primordial o anumită societate s'a organizat spre atingerea unui sau mai multor scopuri.

La început în cadre înguste: o familie sau mai multe înrudite, un trib sau mai multe înrudite, un trib sau mai multe unite prin aceeași limbă și credință nu puteau trăi fără conducere pentru atingerea unui scop imediat: să se apere de atac străin, să-și asigure pacea externă și internă, și să-și creeze mijloacele traiului.

De sigur că aceste mijloace de trai, și creșterea lor, în sensul moralei de azi erau departe d'a fi mijloace cinstite.

Popoarele nomade: huni, tătari, gepizi, teutoni, bulgari, turci, unguri, cu toții au fost organizați așa, ca mijloacele de trai să și le asigure mai des prin răpirea avutului altor popoare, prin subjugarea și ducerea în sclăvie a neamurilor străine de ei.

Cine ar îndrăzni să zică, că statul de azi ar putea exista cu o atare organizație și cu asemenea sistem de distrugere și jaf?

Dintre popoarele vechi, strămoșii noștri, romanii, s'au ridicat la moravuri mai înalte. Ei și-au creat un stat în care drepturile și datorințele erau bine precisate. Finețea lor juridică extraordinară storcea și astăzi admirația învățaților.

Adevărat că și ei, romanii, au subjugat popoare și le-au stăpânit, dar nu le-au jăfuit, nu le-au stors, ci le-au lăsat să se desvolte liber și să viețuească pașnic; aceste popoare de regulă s'au romanizat, dar fără nici o siluire.

Francezii, italienii, spaniolii, portugezii, romanii, ramuri ale trunchiului roman, nepoți ai unui puternic bunic, sânt neamuri mestecate cu popoarele viteze ale galilor, dacilor ș. a.

Statul de azi are o organizație pusă pe temelii morale. Statul de mâine trebuie să se apropie de perfecțiunea moralității, după cuvântul Mântuitorului: «Fiți desăvârșiți, precum și Tatăl nostru cel din ceruri desăvârșit este».

Azi de sigur nu merge cu jaful și iobăgia. Statul nu mai poate avea scopul ca supușii săi să-și procure mijloacele de trai din sudoarea feții altor popoare. Dacă aceste scopuri ruginite ar ieși pe față, statul ar fi în continuă răsboire, s'ar clătina și ar trebui să cadă.

Parecă văd pe fețele unora o nedumerire care așteaptă un hotărât răspuns. Cum adevărat, în statul așa numit modern nu au fost popoare subjugate? Au nu nemții au luat Alsacia și Lorena? Au nu ei au stors atâtea miliarde dela francezi? Au nu ei au subjugat pe poloni? Ce-am fost noi ungurilor? Nu au trăit ei în mare parte din sudoarea feții noastre?

Acolo sânt cehii, aici românii, colo italienii, croații, sârbii, rutenii, slovaci, polonii, toți au fost storși...

Prea adevărat. Dar tot atât de adevărat e că stăpânitorii acestor popoare și-au ascuns scopurile adevărate în lozince bine sunătoare; adevărata intențiune și-o învăleau în haine moderne și abia din când în când și târziu ieșea la iveală adevărul stărilor de lucru. S'a dovedit aceasta și în pornirea războiului popoarelor, când puterile centrale se uniseră tot pentru subjugarea popoarelor. Nu le-au trebuit principiile creștinești și morale, și declamau totuși despre pacea fără anețiuni și fără despăgubiri. Ear când au ajuns să le aplice în pacea la Brest Litovsk și la București, au făcut și anețiuni, au cerut și despăgubiri.

Baza imorală a statelor Centrale acum a ieșit la iveală pe deplin. Ele au trebuit să se prăbușească pe motivul că imoralitatea nici când nu poate ieși învingătoare, după adevărul etern stabilit de Hristos: «Cel ce scoate sabia, — (cu scop de a nimici, a subjugă, a distruge, a jăfui) — de sabia va muri».

Scopul statului modern este cuprins în pașnica conviețuire a tuturor supușilor sub raport intern și extern, cu devisa: fericirea vremelnică a numărului celui mai mare posibil din indivizii conlocuitori.

În Ungaria «felic» însă numai ungurii — adevărat mai puțin de jumătate din locuitori — erau mulțumiți. Așa zisele «Naționalități», în special noi românii eram expuși maltrătarilor, despoiați de drepturi și încărcăți cu îndatoriri aspre, și luați la țintă ca să fim stărpiți naționalicește.

Spre atingerea scopului păgân s'au folosit stăpânitorii de mijloace deosebite. Ba de calvinism, ba de catolicismul apusan. Au și reușit să ne divizeze în două tabere contrare și prin legi și porunci să ne împedice dezvoltarea culturală și națională.

Viața ni s'a redus în interiorul bisericii. Credința strămoșească, obiceiurile și limba s'au păstrat, și din ce furia dușmanilor și furtuna se deslănțuiau mai aspru asupra noastră, din ce ne oțăleam mai mult, și puneam o rezistență mai dărză.

Examinați cine se găseau în trecut, în focarul loviturilor dușmane? Cine au fost cărmaci poporului năcăjit? — Preoții strălucesc ca adevărați păstori ai turmei cuvântătoare, preoții români au întărit credința în legea, limba și datinele strămoșești. Au desfășurat nădejdea în un viitor mai bun. Au îndemnat credincioșii la îmbunătățirea unei culturi intensive, la meserii și negoț. Au ferit turma de lupii răpitori, au ferit-o de acțiuni pripite.

Acum după ce ne-am ajuns scopul măreț, parecă se aud ici-colo glasuri nelămurite, că tagma preoțească poate cânta cu dreptul Simeon: «Acum slobozește pe robul tău, stăpâne».

Dar, e prea curând.

Preotul român nu și-a terminat misiunea evanghelică și națională. Preotul român are

probleme însemnate în față, — și fără conlucrarea lui nu se pot duce la bun sfârșit.

.

Poporul român din Ardeal, Bănat și Ungaria a avut, în număr respectabil, două clase sociale intelectuale: preoțimea și învățătorimea. Medici, avocați, judecători, notari și alții erau prea puțini. Ca tagmă nici unii nu s'au expus și nu au prins loviturile, ca preotul și dascălul român. Având, mai ales în timpul din urmă, o școală și o creștere aleasă și viețuind în continuă și nemijlocită atingere cu poporul, preotul cunoaște firea, și aspirațiile poporului până în mici amănunte, — dar în același timp a înțeles clar și tendința politică a stăpânitorilor de pe vremuri. Pentru apărarea loviturilor preotul a trebuit să caute mijloacele cele mai potrivite, ca nu cumva să periclitizeze interesele înalte ale bisericii și neamului românesc. Asupritorii noștri au observat piedeca în calea planurilor lor, au avut atâtea șiretenie ca să deducă cu siguranță că pe câtă vreme preotul român nu e făcut imposibil, planul nu și-l pot ajunge. Și s'au apucat de prigoniri șirete.

Au adus, după o vreme, și legea despre congruă, — desigur nu de dragul nostru. Dar despre asta este mai bine să nu vorbim. O știm bine cu toții.

II

Scopul statului și scopul bisericii nu pot fi opuse: căci atunci una sau alta din instituțiune s'ar prăbuși. Din contră, ele trebuie să fie mult puțin identice. Dacă statul are de scop fericirea vremelnică cea mai mare posibilă a unui număr cât să poată de mare din supușii săi, apoi biserica recunoscând acest scop de moral îl sprijinește și-l adoaptă în întregime.

Dar ca scopul să se poată ajunge, statului îi trebuie ordine, îi trebuie organe, ca: legislatura, justiția și administrația.

Așa și în biserică. Și aici, ca să se poată ajunge scopul, trebuie ordine și organe: legislatură, justiție și administrație, chiar și suflatească. Administrația aceasta o îndeplinește tagma preoțească.

Libertatea religioasă stă din două părți: libertatea convingerii interne, și libertatea expresiunii acestei convingeri.

Dar câtă vreme puterea lumească nu se interesează de convingerea internă a supușilor săi, expresiunea acestei convingeri în fapte externe, propagarea ei și organizarea în masse o atinge foarte de aproape. Anume, s'ar afla și religii, care sânt în contradicție cu scopul statului; ar putea propaga idei în contra armatei, a puterii publice, ar fi intolerante față de alte convingeri, — ca atari trebuie înlăturate și făcute imposibile.

Deci, doctrinele cuprinse în diferitele religii constituie interes cardinal în viața statelor. Și după cum aceste doctrine sânt mai aproape sau mai îndepărtate de vederile morale ale statului, așa se formează și relațiunea între stat și biserică.

mai vedea nimic. Atunci la capele, fraților, și luându-mi mosafirul în spinare, șterge-o Bercule. —

Au tras ei nemții după noi, dar trăgeau în vânt că n'au mai văzut nimic și apoi ei au luat-o în direcția unde au fost capelele și noi am luat-o încoace, în altă parte, — și pe urmă am ajunsă aici, dar m'a omorât hoțul de neamț, mi-a rupt șalele, greu al dracului, Dle Locotent, asta a făcut multe păcate.

Locotentul cu lacrimi în ochi de bucurie a sărutat pe Bercu și pe cei șase soldați din patrule, trimițându-i apoi la Colonelul Moșoiu să-i spună cum comandă ofițerii nemți în trăgători...

Colonelul, pentru modul cum înțelesese Bercu comanda nemțească, i-a pus galonul de sergent pe umăr, sărutându-l. Iar pe tovarășii lui din patrule i-a făcut caporali.

Multe a mai făcut sârmanul Bercu până când a căzut și el ca alți eroi necunoscuți, lovit de un glonte de mitralieră în cap.

De atunci, cum fac nemții când comandă în trăgători, a rămas în amintirea tuturor ostașilor din regimentul al 2-lea de Vâlcești, cari au auzit pe Bercu explicând.

(C. N.)

Nicolae Cîbin.

De pe frontul dela Tisa

— Soldățești —

— 1 —

Frunză verde grâu frumos,
Rămâi, Ardeal, sănătos,
Și tu sănătoasă, țară,
De-oi trăi, să te văd eară;
Ear dacă ieu voi muri,
Te-a vedea cine-a trăi,
Pe mine m'or îngropa
În pustă 'n Ungaria,
La o tufă de stejar,
Că nu-s domnu ghinerar.
În loc de tras clopotile,
Fulgera-vor tunurile;
În loc de popă cântând,
Vor veni corbi croncănind;
De cântat cin' mi-a cântă?
Trâmbișă cu trâmbișă;
Și dobaș cu doba'n spate

De trei doba va bate,
Să fiu iertat de păcate.

— 2 —

Frați de arme, camarazi,
Toți voinici și verzi ca brazi,
La Tisa noi ne-am oprit,
C'asa ni s'a poruncit.

— 3 —

Azi cu toți să 'ngenunchiăm,
Pentru frați să ne rugăm,
Pentru frații dintre noi
Ce căzură în război,
Să ne audă din mormânt,
Că dorm în al lor pământ,
C'am ajuns să ne unim,
Și Tisa s'o străjuim.

Caporal: Ion Pășcan
din Deda, dela Reg. 82 Inf. Bat. III.
Compania 7, Divizia 16.

Așa poate fi statul și biserica una și nedespărțită, în teocrație. Aici statul se bazează pe revelațiunea divină și dominează tagma preoțească. Formațiunea e intolerantă față de alte religii.

Religiunea în cele mai multe state e despartită de stat. Și aici poate fi o religie dominantă, care e preferită față de celelalte. Acest sistem e cel mai răspândit în Europa.

Ar mai fi un sistem, și adică *desfacerea* totală a bisericii de stat. Se numește sistemul *bisericii libere* în statul liber, cum e bună oară în Statele Unite și în Franța. Aici însă se cer două lucruri:

1. Supușii statului să aibă o cultură foarte înaintată, și

2. Biserica să fie așa de bogată, ca să nu ceară ajutorul statului.

La noi lipsesc condițiile acestea.

Firea poporului român e în general religioasă. Se lipește de credința strămoșească, își ține datinele și obiceiurile cu sfințenie; ear acela care trece cu ușurință peste acestea, este considerat de trădător și fapta lui de sacrilegiu.

Caracteristica a doua e că este sărac. Nu poate jertfi, biserica ca instituțiune nu are avere și așa fără sprijinul statului, slujitorii altarului nu și-ar putea împlini misiunea sfântă. —

Deși noi am fost răsplătiți mașter, totuși am adus servicii reale.

Amintesc câteva acțiuni de ale noastre din timpurile actuale:

Revoluția din luna Noemvrie 1918. A venit asupra noastră aproape fără de veste. Ne-am pomenit cu oamenii de pe diferitele fronturi acasă, venind unii chiar și înarmați cu bombe de mână. Jandarmeriile au fugit, notarii au dispărut, învățătorii au fost huiduiți. Au rămas numai *preoții*. A trebuit să dezvoltăm o muncă supra omenească, ca să putem pune zăgaz pornirilor de război și dezvoltării în proporții mari a bolșevismului.

A trebuit ca ziua noaptea să fim între credincioși, să le vorbim, să-i capacităm, să le argumentăm, să-i dojenim, ca să-i abatem dela ilegalități. Și e explicabil. Poporul, ținut atâtea veacuri în cătuși, a înțeles libertatea așa că are dreptul răzbunării și al distrugerii.

Dacă noi nu eram la locul nostru, dacă noi nu aveam autoritate înainte oamenilor noștri, se întâmplau lucruri cumplite: foc, sânge și jafuri.

2. Care din noi nu a participat la marea adunare națională din Alba-Julia? Dacă acolo au participat peste 100.000 oameni, are să se atribute în partea cea mai mare tot *preoțimii*.

Fiecare comună în frunte cu preotul. Acasă, preotul și-a organizat oamenii, i-a instruit, i-a pornit, ear pe drum a veghiat să nu se întâmple ceva pricină.

Dacă preoțimea noastră nu era la culmea chemării, adunarea națională dela Alba-Julia nu reușea în felul marelui cum a reușit.

3. Amintesc apoi impunătoarele manifestări ale românismului în fața părechei domnitoare, precum și în fața ilustrilor reprezentanți ai aliaților. Prin mijlocirea preoțimii s-au organizat în mare parte acele tablouri neuite. —

Paginile istoriei spun că în toate manifestările, în toate luptele și năcăzurile poporului român din Ardeal, Bănat și părțile ungurene preoțimea a fost în frunte.

Am fost tribuni adevărați și părinți cu durere ai credincioșilor noștri. Am fost! am fost în stăpânirea veche, — dar să vedem ce vom fi sub noua stăpânire.

III

Dacă statul are de scop fericirea vremenică a supușilor săi, noi fiind pășiți trebuie să subliniem că: fără considerare la limbă și la lege. Acest adevăr îl ziceau și ungurii, *dar nu l-au aplicat*. Ei se fereau pe ei în cele mai multe cazuri prin sugrumarea noastră.

Dar între trecut și între viitor trebuie să ridicăm un zid puternic.

Trecutul e testamentul vechi în care se zice: dinte pentru dinte și ochi pentru ochi; ear *viitorul* este testamentul nou, în care se zice, că ce ție nu-ți place, *altuia nu-i face*.

În trecut s'a validat aproape numai puterea; în viitor trebuie să stăpânească dreptatea.

De aici urmează, că noul stat va tinde să

fericească nu numai pe români, ci și pe ceilalți supuși străini de limba și legea noastră.

Pentru ajungerea acestui scop mare biserica trebuie să dea tot sprijinul statului. Să ne năzuim a înlătura conflictele dintre popoare, ca acestea să nu-și consume energiile în frecări fără de folos, ci să lucreze la înflorirea și îmbogățirea materială și intelectuală proprie și prin aceasta statului.

Eată una din capitalele îndatoriri ale statului preoțesc în viitor când nu mai avem aceeași luptă de apărare și conservare națională; în sensul acesta tributul nostru de tribuni ai poporului s'a sfârșit. Să înlăturăm urmele trecutului, să înlănzim pornirile rele dintre naționalități pe căi blânde, căci așa ajungem mai iute la rezultatul dorit de-a le câștiga sufletește în noul stat român.

Fiii bisericii noastre sânt înapoiți în cele culturale. Sistemul apus, cu toate mijloacele de oprire, și sărăcia noastră ni-au pus piedeci enorme dezvoltării naturale.

Acum e timpul să ne ridicăm pe treapta popoarelor conlocuitoare.

O muncă intensivă în școală și biserică, aceeași muncă afară de de școală și de biserică, în scurt timp ne va aduce roadele dorite.

Dintre ramurile economiei avem: înființarea băncilor sătești, ca țărănul român să nu mai fie exploatat de străini. Formarea diferitelor societăți de interes material și intelectual, — asemenea cade în sfera de activitate a preotului dela sate.

Cât privește economia de câmp, să o lăsăm în grija economului consumat. Noi dela băncile școlii nu putem merge la coarnele plugului. Fiind și economi, datorința de preot nu ne-am putea-o împlini cu toată sfințenia. Deci economie de câmp mai puțină, ca să ne putem acoperi lipsele cele mai arzătoare ale casei, ear carte mai multă ca să putem suplini ceace vitregitate vremurilor nu ni-a permis să facem.

Dintre ramurile economiei, mai de recomandat este *pomăritul*, *vieritul* și în special *stăpăritul*, — una dintre cele mai nobile îndeletniciri. În aceste ramuri am ajunge însemnat isvor de venit, și am îndemna credincioșii la ocupațiuni azi puțin obișnuite și mult neglijate.

Având în vedere, că munca noastră în viitor trebuie să fie cel puțin tot așa de intensivă ca în trecut, avem convingerea că rezultatul va fi mai real, dat fiind că ne lipsesc veșnicile năzuințe de oprire și stavilele puse în calea dezvoltării poporului nostru.

Mai presus de toate avem a conlucra din toate puterile, ca noul stat să aibă baze solide morale. Când călăuza acțiunilor unui individ, a unui popor sau a unui stat este morala nefățărită, atunci reușita e sigură. Din contră, dacă moralitatea acțiunilor e falsă, falimentul e absolut sigur.

Creșterea poporului nostru în adevărata moralitate, care cuprinde în sine iubirea de-a-proapelui, iubirea adevărului, alipirea de neam și de lege pe de-o parte, ear pe de altă parte desprețuirea minciunilor, a furturilor, a certelor, a iubirii de procese, a corupției, a nepotismului, a disordinei, — eată cardinala îndatorire a preoțimei în noul stat.

Ca să putem lua avântul dorit, cerem dela conducerea noastră politică și bisericească împlinirea unor juste pretensiuni.

Și anume:

1. Cerem să fim considerați ca o clasă socială intelectuală, care are cea mai sfântă și mai nobilă misiune în noul stat. Ca răsplată nu așteptăm marea cu sarea. Preoțimea a fost modestă clasă, și mai bine a suferit lipsuri cu familia întreagă, decât să cerșească milă. Dorim însă ca ceea ce au ca salar alte clase de funcționari, cu egală pregătire academică cu a noastră, să avem și noi.

Dacă nu ni se satisfac justele pretensiuni, cariera preoțească nu va fi îmbrățișată de nici un tinăr cu calificare temeinică.

2. Cerem dela conducătorii noștri politici și bisericești ca tocmai pentru vază și autoritatea preotului să nu ia în considerare venitele slabe din parohie, la care renunțăm bucuros, fiind cele mai multe ridicol de mici, ear unele — cauzând neînțelegeri între paroh și credincioși.

3. În urma simțului nostru de dreptate, așteptăm dela toți cei competenți să lucreze ca pe toată linia să se valideze numai destoinicia de muncă și calificarea cinstită. Lăudăroșii, cei cu gură mare și ispravă puțină, în lături!

În lături și nepotismul, căci unde se încuibă strică și ce a fost sănătos.

4. Cerem dela cei competenți ca în viitor să binevoiască a consulta și pe unii preoți dela sate asupra ordonanțelor și legilor, care privesc poporul mai de aproape. Fiindcă trăim în nemijlocit contact cu poporul, sântem cei mai buni cunoscători ai firei lui: cunoaștem caracterul românului.

Eată cum am luptat, și eată ce voim noi, preoții.

Dr. Ioan Stanciu.
paroh.

Mizeria în Budapesta

Afirmațiile unei persoane sosite din Budapesta dau o icoană fidelă a situației alimentare în capitala bolșevismului maghiar.

Capitala Ungariei suferă lipsă de cele mai necesare alimente. Ii lipsește aproape cu desăvârșire untura și carnea, ear legume nu li stau decât în cantități mici la dispoziție, astfel încât însuși un comisar popular a declarat că situația e catastrofală.

Imposibilitatea unei îmbunătățiri se reduce la trei cauze: populația capitalei a crescut în decursul războiului dela 800.000 locuitori la aproape 1.600.000; blocadă din partea Antantei împiedică orice import, și în sfârșit rezistența pasivă a populației din jurul Budapestei îngreiază nespul alimentarea orașului.

O nouă ordonanță a guvernului prevede că cei cari au afaceri urgente în capitală, trebuie să o părăsească în cea mai scurtă vreme.

Încercările de a constrânge pe țărani să aducă alimente au rămas fără rezultatul dorit, ear blocada a făcut să dispară de pe piață toate produsele de import, între altele: lămâi, conserve, sardele, smochine.

Lipsa sării se resimte tot mai mult, din motiv că ținuturile cari produc sare cad în teritoriile alipite noilor state. Ouăle lipsesc cu totul.

Guvernul s'a văzut nevoit să raționeze totul: da pe lună două kgr. făină de cap. Afară de lucrurile menționate nu se găsește nimic pe piață și foarte des locuitorii nu primesc nici rația zilnică. Când se găsește câte ceva, sânt plătite cu prețuri fabuloase, așa de pildă: un kgr. unt 300 coroane; o pereche pui 360 coroane, o găscă 2000 coroane.

Cei cari sânt nevoiți să mănânce în restaurant întâmpină aceleași mizerii; trebuie să stea ore întregi la rând, ca la sfârșit să plece aproape flămânzi.

Nu arareori vezi funcționari înalți de stat cutureând orașul pentru a-și procura cel puțin material pentru mâncare.

Lipsa de combustibil, pământul rămas nelucrat și recolta slabă care se așteaptă, contribuie la rândul lor de a lua celor din Budapesta orice speranță într-o schimbare viitoare înspre bine.

Posibilitatea pe care o avea populația până mai deunăzi de a-și aduce din provincie și satele învecinate alimente până la 25 kgr., i-a fost luată de către consiliul de muncitori, pe motivul că acest fel de import însemnează un beneficiu pentru burghezie și vatămă principiul egalității. (B. P.)

Alegerile pentru constituantă

Corpul alegătorilor din Ardeal, Bănat și ținuturile ungurene a fost convocat, printr'un decret-lege, în zilele de 15 Septemvrie și cele următoare.

În legătură cu acest decret-lege, resortul de interne a dat ordin cu privire la *înscrierea alegătorilor* și liberarea *cărților de alegător*.

Subprefectul fiecărui județ va lua măsuri pentru înscrierea alegătorilor din comunele care se află pe teritoriul județului, ear primarul orașului cu drept municipal pentru teritoriul orașului.

Înscrierea alegătorilor se face *după comune*, prin o comisiune, din care fac parte primarul, secretarul comunal sau cercual și învățătorul sau altă persoană potrivită; în orașe printr'o comisiune de trei delegată de primarul orașului.

Lista alegătorilor și certificatele acelor trebuie să fie terminate în ziua de 15 August 1919.

Dreptul de alegător se întemeiază pe votul obștesc, egal, direct, secret și obligator.

Vor avea drept de vot și vor fi luați în listele toți cetățenii de 21 ani, impliniți la 1 August 1919, cari au avut cetățenia ungara și:

a) sânt născuți în teritoriile alipite în mod definitiv la România, sau

b) la 1 Ianuar 1914 au avut apartinerea în una din comunele acestor teritorii, sau

c) la 1 Ianuar 1914 au avut domiciliu real în una din comunele acestor teritorii și până la fixarea acestor teritorii au optat pentru cetățenia română, sau

d) sânt români născuți în alte teritorii și optează pentru cetățenia română și apartinerea în una din comunele acestor teritorii.

Toți aceștia vor fi alegători pentru adunarea deputaților. Cei cari la 1 August 1919 au implinit 40 ani, vor avea drept de alegător și pentru senat. Dreptul de alegător îl au pentru alegerile la Constituanta numai bărbații.

Comisiunea de înscriere va avea datoria să înscrie în listă pe toți cetățenii, cari întrunesc condițiile.

Vor fi conșcși și cetățenii, cari se află în serviciul militar, dar nu sânt soldați de profesie.

Vor fi trecuți într-o listă deosebită cei cari după 1 Dec. (18 Nov.) 1918 au uneltit sau luptat contra puterii armate a statului român, sau s'au făcut vinovați de vre-o infracțiune în contra statului român.

Odată cu înscrierea în listă se va libera pentru fiecare alegător și un *certificat*, pe baza căruia alegătorul își va exercita dreptul de vot la alegerea de deputați și senatori.

Reclamațiuni se pot face între 15 și 31 August. În 31 August listele se vor închide definitiv.

Știrile zilei

Sfintirea bisericii Sfânta Sofia. Se anunță din București: Marele nomofilax al bisericii ortodoxe de răsărit, domnul dr. *Dragomir Demeșcu*, profesor la facultatea noastră de teologie, a fost invitat de patriarhia ecumenică din Constantinopol, să asiste la sfintirea bisericii Sf. Sofia, marele monument al bisericii creștine ortodoxe de răsărit, zidită de împăratul Justinian.

Procesul Apáthy. La tribunalul din Sibiu s'au început, în 16 l. c., desbaterile în procesul lui Dr. *Apáthy István*, profesor universitar și fost comisar regal. Curtea Marțială este prezidată de colonelul Moruzzi, membri sânt: maiorii Negulescu și Aldescu, căpitani Cocorăscu și Pascu. Comisar regal: Donar Munteanu, grefier: Lt. Rozin. Apărător: Dr. Constantin Bucșanu avocat. Tâlmaci: asesorul L. Triteanu.

Apáthy este acuzat pentru crimă contra siguranței statului român și ofenză adusă M. Sale Regelui. Acuzatul a îndemnat locuitorii maghiari să se opună trupelor române, a organizat și a înarmat bande săcuesti. Tot el este pricinuitorul atacului mișlesc dela Țigani și al altor măsuri pentru prigonirile românilor.

Procesul continuă.

Dela universitatea bucureșteană. Dl. Dimitrie *Onciul*, profesor universitar, se confirmă în postul de decan al facultății de litere și filozofie din București pe termen de doi ani.

Având în vedere scumpirea hârtiei și urcarea plăților lucrătorilor din tipografie, începând din 1 Iulie a. c. prețul abonamentului la Telegraful Român se urcă dela Cor. 40 — la Cor. 60 — anual.

Administrația.

Pedepse meritate. Pretorul Comandamentului Tr. din Transilvania în ședința de la 16 Iulie 1919 a condamnat pe indivizii mai jos notați la pedepsele notate în dreptul fiecăruia, anume:

1. Femeia *Fani Vali Mihali*, din Cugir, la una luna închisoare, pentru că a răspândit manifeste.

2. *Heinrik Torny*, 2000 lei amendă pentru că a călătorit fără acte de la Budapesta și a adus scrisori necenzurate.

3. *Albert Schvartz*, din Sibiu, condamnat la una lună închisoare, pentru că nu a declarat motocicleta.

4. *Kendefy Gizela*, din Sibiu, 100 lei amendă, refuz de cartuire.

5. *Iosef Unger*, din Sibiu, 1000 lei amendă, pentru că a ținut restaurantul deschis peste ora 11 seara.

Un discurs și un răspuns. Câteve anecdote caracteristice pentru omul Peire Carp, răposat de curând, povestește ziarul *Izbânda*. Eată două:

1. Carp nu s'a ocupat niciodată de alegeri, nu și-a cultivat alegătorii, dar primea în totdeauna să fie ales, indiferent prin ce mijloace. Această grijă trebuia s'o aibă partizanii, și... adversarii: când era în opoziție îl alegea guvernul.

Odată, după o alegere cetățenii au venit la locuința lui, să-l aclame. Carp stătea în casă, indiferent. Văzând, că uralele nu mai încetează, Carp a ieșit în balcon și a ținut acest simplu discurs:

— Nu vă mai rățoiți atâta, că nu m'ați ales voi; m'a ales prefectul!

2. Pe când era ministru de externe în guvernul Teodor Rosetti, Carp a rostit un discurs prin care străbătea oarecare neprietenie față de Rusia.

Ministrul Rusiei vizitându-l, îl întreabă:

— Dar ce ai contra Rusiei? În definitiv ce vrei?

— *Basarabia!* răspunse Carp scurt și hotărât, așezându-și monoculul, cum făcea totdeauna când dădea o lovitură.

Dela poliția de stat a Sibiului. S'a furat un portofel de piele, conținând: 1 buc. de 10.000 coroane, 12 buc. de câte 1000 cor., 20 buc. à 100, *nestampilate*, și o legitimție pentru curier purtând numele Arsu Miklós. Informațiuni primește poliția de stat.

«Hiena». A apărut Nr. 13 al revistei de polemică politico-literară: «*Hiena*» redactată de dnii Pamfil Șeicaru și Cezar Petrescu, cu un bogat sumar.

Exemplarul 24 pagini cu numeroase ilustrații costă 50 bani.

Trenuri la Băile dela Ocna. Intre Sibiu și Ocna circulează următoarele trenuri:

Tr. 8418	pleacă din Sibiu la	8.20 a. m.
" 8405	" " " "	2.00 p. m.
" 8411	" " " "	4.02 "
" 8472	sosește la	12.04 "
" 8406	" " " "	3.37 "
" 8416	" " " "	8.09 "

Pentru aceste trenuri sânt valabile biletele de vecinătate și biletele de tur-retur.

Dacă cineva voește a călători la Ocna și înapoi cu trenul de *persoane*, este îndatorat a-și scoate bilet valabil pe distanța chilometrică 31—40 (bilet de carton), deoarece biletele de vecinătate și biletele tur-retur pentru tren de *persoane* nu sânt valabile.

Intocmirea învățământului secundar

Resortul de culte și instrucțiune publică a statorit patru direcțiuni regionale pentru învățământul secundar. Sânt reprezentate prin:

1. Andrei Bârseanu, cu sediul în Sibiu.

2. Valer Seni, fost prof. în Năsăud, cu sediul în Cluj.

3. Dr. Alexandru Pteancu, fost prof. în Beiuș, cu sediul în Oradea-Mare.

4. Ion Petrovici, cu sediul în Lugoj.

a) De sediul Sibiului se ține: jud. Hunedoarei, Sibiu, Brașov, Făgăraș etc. cu 8 licee.

b) De sediul Clujului: județele învecinate și orașul Cluj, cu 8 licee.

c) De sediul Orăzii-mari: Teritoriul dela Bichiș-Ciaba până la Sătmăr, cu 7 ori 8 școale sec.

d) De sediul Lugojului se ține: județul Torontal (?), Timiș, Caraș-Severin și orașul Arad, cu 8 școale secundare.

Sânt trecute deocamdată în administrația statului român următoarele școale:

1. Timișoara, liceu de băeți, director Dr. Bejan, fost profesor în Arad.

2. Lugoj, liceu de băeți, director Dr. Victor Bârlea.

3. Caransebeș, liceu de băeți, director S. Evușan, fost prof. în Arad.

4. Oravița, liceu de băeți, director Petricoane.

5. Arad, liceu de fete, director Nichin; liceu de băeți, director Mihulin.

6. Deva, școală reală, director Iosif Botean.

7. Orăștie, liceu de băeți, director Ion Keri, fost prof. în Brad.

8. Sibiu, liceu de băeți, director Dr. Bunea, fost profesor în Brașov.

9. Brașov, școală reală, director Chelariu.

10. Făgăraș, dir. N. Suciu.

11. Turda, liceu de băeți, director Petru Suciu.

12. Alba-Iulia, O. Hulea, profesor în Blaj.

13. Salonta, liceu de băeți, postul de director: vacant.

14. Oradea-Mare, liceu de băeți, director E. Bârseanu, fost prof. în Iași.

15. Ibașfalău, Negruț, fost prof. în Blaj.

16. Șimleu, I. Osian, fost prof. în Beiuș.

17. Dej, liceu de băeți, director V. Motogna.

18. Baia-Mare, G. Hetco, director.

19. Sătmăr, director Dr. Lohen.

20. Sighetul-Marmăției, liceu de băeți, director Scridon; liceu de fete, vacant.

Profesorii se vor numi cât mai curând. Eventuale schimbări se mai pot face.

O excursiune

Societatea «*General Averescu*» din Craiova, — a luptătorilor de grade inferioare din războiul pentru independență 1877—78 și a războiului din 1916—1919 pentru desrobirea noastră, — a făcut o excursiune la Sibiu, Duminecă în 13 Iulie a. c. sub conducerea prezidentului de onoare, a Locotenent-Colonelui Ionel Petru Popescu.

Membrii societății s'au prezentat în corpore cu stindardul lor în biserica catedrală, unde s'a cetit la timp și loc potrivit ectenia morților și rugăciunea de deslegare pentru membrii căzuți în războiul din 1877 și 1878 și cei din ultimul război.

Cu ocazia aceasta părintele asesor consistorial, *Nicolae Ivan*, a ținut o vorbire pentru apărătorii luminei și libertății și purtătorii de biruință, ale căror piepturi purtau decorații frumoase despre vitejia și fapta lor, — scoțind la iveală meritele neperitoare ale acestor luptători, cari au înscris, în statutelelor, ideii mărețe creștinești, ajutor reciproc, creșterea pruncilor lor, așezarea lor în slujbă, împărțire cu burse dela stat — și în fine înființând o casă culturală în Craiova, unde se deprind cu problemele de cultură și de ordin moral și material.

Prezidentul societății a ținut să mulțumească oratorului pentru cuvintele de îmbărbătare și pentru vredniciile scoase la iveală ale acestor luptători modești și cinstiți.

Teatre în Sibiu

Cinematograful Orașului. Piața Hermann. Directoară: D-na M. Scholtess.

Sâmbătă: *Femea avocat*, film senzațional în 4 acte, cu Henny Porten.

Duminecă: *Mare dramă detectivă*, în primul rol cu Bonnard.

Inceputul la ora: 9 seara. Luni nu este reprezentație.

Cinematograful Apollo. Strada Schevis, Directoară: Dna Emil Toth.

Sâmbătă și Duminecă: *Iubire fiască*, mare dramă în 4 acte.

Inceputul la ora: 9 seara. Luni nu este reprezentație.

Statele care au luat parte la război

În introducerea tratatului de pace dela Paris se pot vedea numele tuturor statelor din înțelegere, cu totul 27 țări, cari au participat la marele război al popoarelor.

Introducerea este următoarea:

Statele Unite ale Americii, Imperiul Britanic, Franța, Italia și Japonia;

Puteri desemnate în prezentul tratat ca principalele puteri aliate și asociate:

Belgia, Bolivia, Brazilia, China, Cuba, Ecuadorul, Grecia, Guatemala, Haiti, Hedjaz, Honduras, Liberia, Nicaragua, Panama, Peru, Polonia, Portugalia, România, Statul sârbo-croato-sloven, Siamul, Cehoslovacia și Uruguay;

Constituind, cu Puterile principale de mai sus Puterile aliate și asociate;

Și pe de altă parte Germania, —

Considerând că la cererea guvernului imperial german, s'a acordat un armistițiu Germaniei la 11 Noemvrie 1918, de către principalele Puteri aliate și asociate pentru ca să se poată încheia un tratat de pace cu ea;

Considerând că puterile aliate și asociate sânt deopotrivă de dornice ca războiul, în care ele au fost succesiv târâte, direct sau indirect, și care își are originea în declarația de război adresată la 28 Iulie 1914 de Austro-Ungaria Sârbiei, în declarațiile de război adresate de Germania la 1 August 1914 Rusiei și la 3 August 1914 Franței și în invaziunea Belgiei, să facă o pace justă și solidă;

În acest scop Înaltele Puteri contractante etc... (urmează numele reprezentanților și clausele).

Calendarul Asociațiunii pe anul 1919

Revoluția ce a izbucnit în Ungaria la începutul lunii Noemvrie 1918, a zădărnicit scoaterea la timp a «Calendarului Asociațiunii», așa cum se plănuiise pentru împrejurările obișnuite înainte de revoluție.

Cursul fericit, ce au luat apoi lucrurile în țară, marea Adunare Națională dela Alba-Iulia, unirea noastră cu România și, apoi, rând pe rând, ocuparea Ardealului din partea Trupelor române, începutul nostru de organizare, în frunte cu Consiliul Dirigent și în legătură cu evenimentele (întâmplările), ce au urmat zi de zi, — ne-au dat îndemnul să schimbăm din temelie partea așa numită pentru «Invățătură și petrecere» a Calendarului și să o împodobim cu icoane cât mai potrivite nouelor împrejurări. Așa, că acest Calendar, în felul cum se prezintă, este la noi singurul Calendar pe anul 1919, care corăspunde întru toate stării lucrurilor dela sfârșitul anului 1918, când el avea să fie tipărit și împărțit.

Prin urmare acest calendar merită să fie cetit de toți știutorii de carte și apoi păstrat pentru familie, ca o carte, în care sânt însemnate cele mai de seamă întâmplări cu privire la trecutul și prezentul poporului nostru, în legătură cu schimbările mari ce s'au produs în viața națională.

În calendarul din anul acesta, «Asociațiunea» dă membrilor săi și, în genere, poporului nostru mai mult decât un calendar: o carte din cele mai folositoare pentru împrejurările de față și viitoare.

Calendarul cuprinde, — afară de partea calendaristică, afacerile cu poșta și telegraful, taxele și timbrele, târgurile din Ungaria și Transilvania, — un material ales, proză și poezii, dela cei mai de seamă oameni ai noștri, ca: MM. LL. Regele Ferdinand I și Regina Maria, Miron Costin, Dimitrie Cantemir, Ienăchiță Văcărescu, Petru Maior, Iancu Văcărescu, Vasile Cârlova, Simeon Bărnuțiu, V. Alexandri, N. Balcescu, Andrei Murășan, A. Russo, M. Cogălnicean, O. Goga, Barbu Ștefănescu Delavrancea, G. Coșbuc, Colonel C. Găvănescul ș. a. ș. a., arătând legăturile sufletești între

românii din diferitele țări și modul, cum s'a înfăptuit mărețul act al unității neamului.

Dintre icoane amintim: ale MM. LL. Regele și Regina, ale scumpilor noștri morți: Generalul Drăgălină, George Coșbuc, Barbu Ștefănescu Delavrancea și Dr Constantin Istrati, mai departe ale unora din șefii noștri de resort, în frunte cu dl Dr Iuliu Maniu și în fine, ale lui Wilson, Generalul Foch și Generalul Berthelot.

Din scurtul extras de mai sus se vede, că acest calendar conține o lectură bogată și aleasă și că e înfrumusețat cu 16 chipuri ale unora din persoanele cele mai de seamă, cari au avut și au rol de căpetenie, parte în viața noastră națională, parte în evenimentele mari ale lumii.

Calendarul se poate procura dela Biroul Asociațiunii, Str. Șaguna Nr. 6, în Sibiu, cu 2 coroane exemplarul, împreună cu porto poștal; iar pentru recomandare 50 fil.

Librăriilor și altor vânzători se dă rabatul cuvenit.

Ceice au și alte afaceri la Sibiu, pot ridica direct calendarul dela: Biroul «Asociațiunii». Sibiu, Str. Șaguna Nr. 6.

Cărți și reviste

Carte de bucate. Cea mai bună carte de bucate a apărut sub titlul de *Poftă Bună*, partea III și IV, de Zotti Hodoș. Prețul unui exemplar este 5 coroane. Volumele amândouă, cu 10 cor., se pot cere la autoară, în Sibiu, Wintergasse 11, etaj I.

Localurile oficiilor stăpânirii în Sibiu se găsesc în următoarele străzi:

Prezidentul Consiliului dirigent: Strada Schevis 6, et. II.

Resortul de alimentație și comunicație Strada Schevis 3 a, et. II.

Resortul cultelor și instrucțiunii publice: Strada Poplăcii 7 et. I.

Resortul agriculturii: Strada Fabini, pavilionul ofițeresc în școala de cadeți, parter.

Resortul de finanțe: Școala cadeților, et. I.

Res. de codificare: Strada Schevis 3-a, et. II.

Res. de organizare: Strada Berg 9.

Res. ocrotirii sociale: Strada Friedenfels 16, et. I.

Res. de industrie: Școala cadeților.

Secretarul de interne: Strada Ciznădiei 4, et. II.

Șeful serviciului de organizare: Str. Ciznădiei 4, et. II.

Secretarul pentru comunicație: Str. Schevis 3-a, et. II.

Secretarul p. agricultură, p. finanțe: Școala cadeților, et. II.

Secr. p. ocrot. sociale: Strada Friedenfels 16, et. I.

Șeful siguranței: Strada Schevis 6, parter.

Comanda Trupelor din Transilvania: Strada Reissenfels, liceul de stat.

Comanda teritorială, Secția Organizării 6—7: Strada Ciznădiei 4, et. I.

Gazeta Oficială: Strada Ciznădiei 4, et. II

Contabilitatea Consiliului dirigent: Strada Schevis 6, parter.

Secretarii p. culte și instr. publică: Strada Poplăcii 7 et. I.

Biroul Presei: Strada Schevis 6, parter.

Secretarul p. interne: Str. Schevis 6, et.

Res. armatei și siguranței publice, biroul de informațiuni: Strada Honterus 17.

Nr. 196/1919.

(162) 3—3

Concurs repetit

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a Căcova, în protopresbiteratul Sebeșului, se publică concurs nou cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt cele fasonate în tab. B. pentru întregirea dela stat.

Concurenții au să-și înainteze cererile înscrise conform normelor în vigoare, în termenul arătat, subsemnatului oficiu protopresbiteral, și cu observarea dispozițiilor regulamentare să se prezenteze poporului în biserică spre a cânta, respective a celebra și cuvânta.

Sebeș, 4 Iunie 1919.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Sergiu Medeanu
protopop.

Nr. 226/1919 prot.

(172) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea a 3 (trei) posturi de învățători la școala confesională ortodoxă română din Tâlmăcel, tractul Sibiu se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sânt:

1. Salarul fundamental, conform legii în vigoare dela biserică plătit în rate lunare anticipative. Adausele și eventualele gradații din ajutor de stat.

2. Cuartir, grădină și lemnele necesare în natură pentru fiecare învățător.

Dela învățători se pretinde, ca să provadă în conțelegere reciproc învățământul și în școala de repetiție. Cel ce va putea forma cor bisericesc, precum și cel ce va conduce școala de pomi și legumi, va primi remunerații deosebite.

Concurenții să-și înainteze rugărilor provăzute cu toate documentele de lipsă (atestat de botez, atestatul ultim dela școala medie, diploma de învățător, atestat de serviciu, eventual alte atestate recomandatoare) subsemnatului oficiu în termenul deschis, având a se prezenta și în biserică din Tâlmăcel, ca poporul să-i cunoască.

Sibiu, în 23 Iunie 1919.

Oficiul protopopesc al Sibiului.

Dr. Ioan Stroia
protopop.

Ad. Nr. 47/1919 c. p.

(171) 3—3

Concurs

Pentru întregirea a trei posturi vacante de învățători la școala poporală rom. gr.-or. din Râșinari, protopresbiteratul Sibiului se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt cele legale, și anume:

a) La postul I: Salar anual din mijloacele bisericii până la 1500 cor.; iar restul întregire dela stat. Relut de locuință 240 cor. din mijloacele bisericii.

b) La postul al II lea: Ca la postul prim.

c) La postul al III lea: Salar din mijloacele bisericii până la 1400 cor.; iar restul întregire dela stat. Relut de locuință 240 cor. din mijloacele bisericii.

Învățătorii instituți sânt obligați a cânta la strană în Dumineci și sărbători, și după aptitudini: a conduce corul școlar, sau exercițiile practice în grădina școlară, sau gimnastica.

Concurenții sânt poftiți a se prezenta în comună până la expirarea concursului spre a fi cunoscuți.

Cererile de concurs provăzute cu toate documentele prescise (atestat de botez, atestatul ultimei clase medii, diploma de învățător, ev. atestate de serviciu și cursuri speciale) se vor înainta oficiului protopresbiteral tractual.

Râșinari, din ședința comitetului parohial gr.-or. ținută la 9/22 Iunie 1919.

Maniu Lungu
paroh-președinte.

Eugen Crăciun
notar.

Nr. 232/1919. Aprobat:

Sibiu, în 23 Iunie 1919.

Dr. Ioan Stroia
protopop.

Nr. 268/1919.

(159) 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului II de învățător la școala conf. gr.-or. română din **Romos**, protopresbiteratul Orăștiei, prin aceasta pe baza rezoluției consistoriale Nr. 3918/1919 Școl. se publică concurs cu termen de 30 zile dela întâia publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt:

1. Salarul legal și anume: dela comuna bisericească Cor. 1400 și restul dela stat, cuartir și grădină în natură, lemne, amăsurat coalei de emolumente.

Concurenții să-și aștearnă petițiile cu documentele de lipsă subsemnatului oficiu protopopesc în termen legal.

Oficiul protopresbiterat gr.-or. român al tractului Orăștie în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Bunea,
notar.

Adam Basarab
preș. com. paroh.

Vasile Domșa
protopop.

Nr. 136/1919.

(160) 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului al II-lea de paroh în parohia de clasa primă (I) **Brad**, protopresbiteratul Zarandului se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Cererele de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiterat în termenul deschis, iar concurenții pe lângă observarea dispozițiilor regulamentare se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta, cuvânta, eventual a celebra.

Brad, la 13/26 Iunie 1919.

Oficiul protopresbiterat al Zarandului în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Pompiliu Piso
adm. protopop.

Nr. 3357/1919.

(173) 2—3

Concurs din oficiu

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III **Sohar**, din protopresbiteratul Abrud, după ce la concursurile I—II nu s'a anunțat nici un concurent, în conformitate cu concluzul Sinodului arhidiecezan Nr. 55 din 1911 se publică nou concurs din oficiu cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sânt cele fasonate în coala B. pentru congruă.

Concursurile înzestrate cu documentele cerute se trimit în termenul deschis Consistoriului arhidiecezan; iar concurenții — cu observarea prescrișilor din regulamentul pentru parohii — se vor înfățișa înaintea alegătorilor pentru a cânta, resp. a oficia, cuvânta și a face cunoștință cu poporul.

Sibiu, din ședința senatului bisericesc la 25 Iunie 1919.

Consistorul arhidiecezan.

A apărut și se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană:

Conlucrarea omului cu Dumnezeu.

Predici

de

Mihal Păcățian,
protopresbiter

și alți preoți din ppresbiteratul B.-Comloșului

Prețul 3 cor., plus 12 fil. porto.

Nr. 154/1919 prot.

(177) 2—3

Concurs

Pe baza statului organic §. 63 combinat cu §. 23 punct 5 și a regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter, votat de congresul național-bisericesc al mitropoliei ortodoxe române din Ungaria și Transilvania sub Nr. 136 protocolar din 1888; în conformitate și cu ordinul consistorial din ședința plenară din 7 Iunie 1919 Nr. 4439 prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Zarandului.

Emolumentele împreunate cu acest post de protopresbiter sânt:

1. Dotația protopresbiterală din fondul general administrativ.

2. Competință legală din fondul protopresbiterat.

3. Venitele parohiei de clasa primă din Brad.

4. Taxele normale din vizitațiunile canonice.

5. Cvatir în natură.

Concurenții au să documenteze cvalificațiunea prescrișă în concluzul congresual Nr. 111 din 1888.

Concurenții deodată cu concursurile lor au să aștearnă și o tabelă de cvalificațiunile după rubricile indicate în regulamentul congresual din 1888 pentru procedura la alegerea de protopresbiter §. 12.

Concursurile instruite cu toate documentele necesare să se subștearnă la consistorul arhidiecezan din Sibiu în răstimp de 30 de zile dela prima zi ce urmează după publicarea acestui concurs în ziarul «Telegraful Român».

Concursurile întrate după expirarea termenului nu se iau în considerare.

Brad, din ședința comitetului protopresbiterat al tractului Zarandului, ținută la 24 Iunie 1919.

Pompiliu Piso m. p.,
adm. prot.

Ioan Micu m. p.,
notar.

Nr. 4847/1919 Plen.

Se aproabă și se publică.

Sibiu, din ședința plenară a consistorului arhidiecezan, ținută la 1/14 Iulie 1919.

Dr. Ilarion Pușcariu m. p.,
arhimandrit, vicar arhiepiscopesc.

Dr. Octavian Costea m. p.,
secretar.

Nr. 373/1919 of. prot.

(174) 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de învățător la școala primară conf. gr.-or. română din **Cupșeni**, protopresbiteratul Cetății-de-peatră, prin aceasta se publică concurs în «Telegraful Român» cu termen de 30 zile.

Emolumentele acestui post sânt:

1. Salarul legal dela comuna bisericească din repartiție Cor. 300 și dela stat întreaga diferență, votată deja.

2. Relut de grădină Cor. 20.

3. Locuință deplin corespunzătoare în edificiul școlar și

4. Trei stânjini de lemne de foc, cu cari se va încălzi și sala de prelegeri.

Concurenții să-și înainteze petițiile cu documentele necesare subsemnatului oficiu în termenul fixat și să se prezinte în vr'o sărbătoare și în comună ca concurenți.

Lăpușul-unguresc, la 19 Iunie 1919.

Oficiul protopresbiterat gr.-or. român al tractului Cetatea-de-peatră în conțelegere cu comitetul parohial din Cupșeni.

Andrei Ludu
protopop.

Doi băieți

cu școală românească și deplin sănătoși se primesc imediat ca elevi în
Tipografia arhidiecezană din Sibiu.

Biblioteca

„Reunionei române de agricultură din com. Sibiu“

Nr. 1.	Ținerea vitelor, de E. Brote	K —24
2.	Trifoiul, de Eugen Brote	—24
3.	Prăsirea pomilor, de Dem. Comșa	—24
4.	Legea veterinară, de inv. Muntean	—80
5.	Insoțirile de credit (Raiffeisen), de Dr. Aurel Brote	1-60
6.	Cartea stuparilor săteni, de Romul Simu	—70
9.	Povețe pentru stăpîirea gîndacilor de Maiu	—10
10.	Darea pe vinuri și favorurile (înlesnirile) ce face legea în privința ei proprietarilor de vii	—
11.	Povețe pentru apărarea împotriva gîndacilor, cari sfredelesc mugurii	—10
12.	Scurtă povățuire la stăpîirea șoarecilor de câmp	—10
13.	Cum să îmbilăm orzul de bere	—18
14.	Viierul român sau Noua cultură a viilor, de Nicolau Iosif, învățător	—70
15.	Nutrirea animalelor de casă, de Aurel Cosciuc. Op. premiat. Cu 6 ilustrații în text	1-50
16.	Cuvinte de îmbărbătare pentru Serbarea pomilor și a paserilor	—20
17.	Monilia, o nouă boală a pomilor, de Hermann Kern	—10
18.	D'ale Pomăritului, sfaturi întocmite de Astra Hodoș	—25
19.	Câteva rele incubate în populațiunea dela sate de Dr. Ion Băcur, medic	—30
20.	Nimicirea șoarecilor de câmp, îndrumări prelucrate după instrucție ministerială	—20

În „Biblioteca meseriașilor români“

au apărut:

Nr. 1.	A. Kotzebue: Nepotul răsfățat, farsă în 5 acte (după o traducere a lui Ioan St. Șuluțiu, prelucrată de T. V. Păcățian)	—60
Nr. 2.	I. Nestroy: Pribegii, comedie din viața meseriașilor în două acte, localizată de Dr. Seb. Stanca	—50
Nr. 3.	Carol F. Pfau: Tânărul editor, îndreptar pentru începători și pentru ceice voese a se ocupa cu editura, trad. de Radu P. Barcianu	—60
Nr. 4.	Ioan Lupean: Bucovină n'a învățat și umblă la înșurat, sau Vlăduțul mamei	—40
Nr. 5.	Iuliu Crișan: Carierele vieții. Partea I. Carierile economice, industriale și comerciale	—60
Nr. 6.	Victor Tordășianu: Agoniseala bănească a „Reuniunii sodailor români din Sibiu“ în timp de 20 ani. Dare de seamă	1-20

Se pot procura dela Librăria arhidiecezană, Sibiu.